

הצעת פתרון – בחינת הבגרות בתנ"ך כללי 2 יח"ל

קיץ תשע"ג. דגם שאלון 1205; 131

הצעת הפתרון הבחינה בתנ"ך נכתבה על-ידי שרון אגסי, רוני פרל וזהר עזר, מורות בצוות מורי התנ"ך בבתי הספר של קידום.

הפתרונות המופיעים בהצעת פתרון זו מובאים בתמצות.

יתכן שתתקבלנה תשובות נוספות, המבוססות על פרשנויות ו/או תיאוריות מסורתיות או מחקריות.

פרק ראשון – קטעים שנלמדו

שאלה מספר 1-היסטוריוגרפיה

א.

(1) הקבוצות שהוגלו, לבבל, בשנת 597 לפנה"ס:

משפחת המלוכה

שרי המלך וסריסי המלך

גיבורי החיל

חרש ומסגר

(2) קבוצות אלה הוגלו מכיוון שהן נמנות עם האליטה של תושבי יהודה. מדובר באנשים בעלי כוח ויכולת השפעה

והם הוגלו בכדי למנוע מרידות במעצמה הבבלית.

ב.

(1) יהויכין מתואר כחוטא, כמי שעשה את הרע בעיני ה'.

(2) ההיסטוריוגרף של ספר מלכים מצדיק את העונש שנתן האל לממלכת יהודה ולמלכיה. בנוסף, בספר מלכים בא

לידי ביטוי רעיון הגמול המצטבר, יהויכין נענש בגמול לדורות בעקבות חטאי אביו.

ג. הפרט החיובי שמסיים את ספר מלכים הוא שחרור יהויכין מכלאו בבבל, לאחר 37 שנים בכלא. הסיום החיובי הוא שאת שנותיו האחרונות יהויכין חי את חייו בצורה מכובדת בבבל ולא כעציר בכלא.

ד.

- (1) צדקיהו עלה לשטון כשהומלך ע"י מלך בבל, כמלך הכנוע למלך בבל ועושה דברו. ביסוס (פסוק 17)
- (2) צדקיהו היה אמור להיות מלך הכנוע לבבלים, אך אז נהג בכפיות טובה, מרד בבבלים ולכן נענש בחומרה.

שאלה מספר 2 – נבואה

א.

- (1) ירמיהו משמיע את נבואתו בחצר בית המקדש בירושלים. הוא מנבא דווקא שם משום שנבואתו עוסקת במעמד בית המקדש בעיני העם. (בית המקדש הוא מקום התכנסות של אנשים רבים בעת עלייה לרגל).
- (2) הכוהנים והנביאים התכוונו להרוג את ירמיהו בגין נבואתו. לא, אמנם ירמיהו הועמד למשפט, אך לא מומשה הכוונה להורגו. הנימוק לאי מימוש הכוונה הוא שהשרים אמרו לכוהנים ולנביאים שירמיהו מדבר בשם אלוהים ולכן אין להורגו.

ב. דברי ירמיהו עסקו באיום על חורבן בית המקדש, (כשם שחרב המקדש בשילה). אם ייחרב המקדש, לכוהנים לא יהיה מקום עבודה, מקור פרנסה ומעמדם יפגע.

ג.

- (1) ירמיהו מואשם שהוא נביא שקר וכי אינו מדבר בשם ה'.
- (2) בחוק בדברים מתואר נביא שקר כנביא שמציג עצמו כמדבר בשם האל, אך בעצם לא נשלח על-ידו. גזר דינו של נביא כזה הוא מוות.

ד. שלושה טיעונים :

1. ה' שלח אותו לנבא בשמו.
2. ירמיהו מציע לעם להינצל מהעונש הצפוי להם, אם יתקנו את דרכיהם.
3. ירמיהו מאיים – אם תהרגו אותי, אתם שופכים דם נקי.

שאלה מספר 3 – חוק

א.

- (1) מדובר ב"קריאת שמע" – הצהרת הנאמנות של כל יהודי. תפילה שיש לומר פעמיים ביום "בשכבך ובקומך", המבטאת את האמונה באל האחד ונצחיותו, אהבתו ועבודתו.
 - (2) בפס' 14 קיים איסור על אמונה באלוהים אחרים. עניין זה משלים את הרעיון בפסוק 4 שהאל הוא אחד – הרעיון המונותאיסטי.
- ב. המנהגים שנקבעו ע"פ הפסוקים (יש לציין שלושה סה"כ) :
1. מנהג אמירת "קריאת שמע" פעמיים ביום – "בשכבך ובקומך".
 2. מנהג הנחת תפילין – "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך".
 3. מנהג קביעת מזוזה – "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך". (פס' 9)
 4. שינון המצוות והעברתן לדורות הבאים.
- ג. הקושי שאיתו מתמודד הרמב"ם : איך אפשר לצוות על אהבה כל-כך מוחלטת?
הפיתרון : אין כאן ציווי אלא תיאור מצב – כשאדם מתבונן ביופי הבריאה הוא מתמלא באהבת לדעת את האל, זוהי אהבה שלמה לאל.

ד. שתי תפיסות אפשריות לאזהרה זו :

סיבה המבוססת על טבע האדם – כפיות טובה. כשלאדם טוב הוא שוכח את העבר : העם שיגיע לארץ ימצא כאן כל טוב בזכות האל ולכן יש אזהרה שלא לשכוח אותו. סיבה המבוססת על המצב בכנען – חיקוי. קיים החשש שעם ישראל יחקה את מנהגי הגויים שחיים בכנען.

שאלה מספר 4 – חכמה

א.

(1) שלושה פרטים : משפחה : לאיוב יש שבעה בנים ושלוש בנות בתחילת הפרק. בסופו הם נלקחים ממנו.
בעל צאן : לאיוב יש שבעת אלפי צאן. בסופו של הפרק אש אלוהים מכלה אותם.
בעל גמלים : לאיוב יש שלושת אלפי גמלים. בסופו של הפרק, שודדים פשטו על הגמלים ולקחו אותם.

ניתן לכתוב גם על הבקר / האתונות / העבדים – רועי הצאן.

(2) איוב הוכה בצרות רבות – כל רכושו נלקח ממנו, העובדים שלו, והנורא מכל – ילדיו נספו. שליחים שונים מבשרים לו על האסונות הקשים, ומכאן הביטוי "בשורת איוב".

ב. שלוש דרכים בעיצוב הסיפור (יש לציין שלוש סה"כ) :

1. הדרגתיות – הבשורות מדורגות מהקל אל הקשה, מהצאן עד לילדיו.
2. המוחלטות – ישנה חזרה של הביטוי "ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך". בכל אחת מהבשורות מודגש שרק השליח הוא הניצול היחיד מהאסון.
3. המהירות – אין זמן להתאושש מהבשורות. "עוד זה מדבר וזה בא". איוב לא מצליח לעכל וכבר שומע אסון נוסף.

4. פתאומיות – מילה מנחה "ותפל", "ויפל" – האסונות נופלים עליו במפתיע.

ג. הסבר האמירה הרציונאלית: "ערם יצאתי מבטן אימי וערום אשוב שמה". כלומר: האדם יוצא ללא רכוש

בלידתו וללא צאצאיו וכך גם במותו הוא חוזר לאותו מצב.

הסבר האמירה האמונית: "אלוהים נתן ואלוהים לקח, יהי שם ה' מבורך".

כלומר: האל אחראי על מה שיש לאדם, זכותו של האל לתת ולקחת מהאדם כרצונו, ולכן בכל מצב יש לברכו.

ד. שתי תשובות אפשריות:

• איוב ירא אלוהים כי חייו מלאים. יש לו משפחה גדולה ורכוש רב – "ויען השטן ויאמר החינם ירא איוב

אלוהים. הלא אתה שכת בעדו ובעדו ביתו ובעד כל אשר לו מסביב". (פס' 9, 10)

• איוב ירא אלוהים מתוך אמונה שלמה באל – "ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך. בכל זאת לא חטא איוב"

(פס' 21-22)

שאלה מספר 5 – סיפורי אבות

א.

(1) יעקב הוא בן אחותו של לבן "יעקב בן אחותו (13).

(2) יעקב ביקש את ביתו רחל, והיה מוכן לעבוד עבודה 7 שנים.

ב.

(1) יעקב מבקר את הרועים על כך שהם יושבים ולא לוקחים את הצאן למרעה, והם עונים שהם מחכים שיבואו

עדרים נוספים בכדי שיהיו מספיק אנשים לגולל את האבן מפי הברא.

(2) יעקב פנה אל הרועים כדי להישאר עם רחל ביחידות.

ג. כוח – יעקב מגולל את האבן לבדו. רכות ורגשנות – יעקב מנשק את רחל ופורץ בבכי.

.ד.

- (1) לבן לא אומר "כן", הוא רק מציין שעדיף לו לתת אותה ליעקב מאשר לאדם אחר.
- (2) יעקב לא אומר רק את שמה של רחל, אלא מפרט "בתך הקטנה" משום שהוא חושש שלבן ירמה אותו, והוא לא רוצה להותיר מקום לספק.

פרק שני – קטע שלא נלמד

שאלה מספר 6

העמלקים תקפו את צקלג, שרפו אותה, בזזו אותה וחטפו נשים וילדים, כולל את שתי נשותיו של דוד. סיום המשבר – דוד מכה את אנשי צקלג, מציל את כל הנשים ומחזיר את השלל שנלקח.

שאלה מספר 7

יש לציין שני פרטים:

- דוד מתייעץ עם ה'.
- דוד מצליח לגייס 600 לוחמים.
- דוד יוצא לרדוף אחרי צקלג עם 400 מהלוחמים.
- למרות שהעם רוצה להרגו, דוד לא מתייאש ואפילו מתחזק.

שאלה מספר 8

מי שיצא לקרב מציע שלא לחלוק את השלל עם הלוחמים שנותרו מאחור, ואילו דוד מציע לחלוק את השלל בצורה שווה בין כולם.

שאלה מספר 9

דוד שולח חלק מהשלל לזקני יהודה על מנת לקבל מהם תמיכה ולבסס את מעמדו אצלם.